

16. september 2024

Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg
Att. udvalgssekretær Mischa Vedis Juul Andersen

Anmodning om foretræde vedr. regeringens forslag om taxametersystemet

Danske Gymnasier, DGS, GL og GBF ønsker med denne henvendelse at anmode om foretræde for Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg vedrørende regeringens forslag til ændringer af taxameter- og tilskudssystemet på ungdomsuddannelsesområdet.

Regeringens forslag rammer skævt, opfylder ikke formålet og vil betyde, at 60.000 elever på de almene gymnasier rammes af besparelser. Det, mener vi, er en forkert politisk prioritering i en tid med et stort finanspolitisk råderum.

Vores anke mod forslaget er følgende:

For få gymnasier skal give til for mange

Regeringen vil indføre et knæk i undervisningstaxameteret, der betyder, at gymnasier med mere end 700 årselever på samme uddannelsestype skæres 10 pct. i undervisningstilskud for elever over dette niveau. Et knæk ved 700 elever er på ingen måde et entydigt parameter for et gymnasiums økonomi, og en tilskudsreduktion på 10 pct. for disse elever virker helt tilfældigt sat. Der indgår rigtig mange parametre i, hvordan et gymnasiums økonomi ser ud, blandt andet størrelsen på skolens egenkapital, den demografiske udvikling i lokalområdet, skolebygningernes tilstand, om skolen betaler grundskyld til kommunen osv.

Besparelserne på de store gymnasier skal bl.a. finansiere en ny og bredere definition af "udkantsgymnasier". Hidtil er udkantstilskuddet blevet tildelt gymnasier med under 430 elever, der lå mere end 20 km fra nærmeste tilsvarende uddannelsessted, og dermed har 'udkantsgymnasium' været et begreb, der dækkede over gymnasier med få elever i yderområderne. Med regeringens forslag gives udkantstilskuddet til alle gymnasier i land- eller oplandskommuner, og det betyder, at udkantstilskuddet spredes ud til mange gymnasier, hvorved den økonomiske hjælp til de mindre udkantsskoler bliver for beskeden eller helt udebliver. Også på dette punkt savner vi saglig begrundelse for omfordelingen.

Hvis præmissen er, at man ikke politisk er villig til at finde penge til at holde hånden under de mindre udkantsgymnasier, så mener vi, at nedskæringerne er fordelt på for få gymnasier, som dermed vil opleve en voldsom reduktion i deres økonomi de kommende år.

Færre studenter med naturvidenskab på højt niveau

Vi er uforstående overfor regeringens forslag om afskaffelse af A-fagstillægget. Tillæggestaksten gives til seks A-niveau-fag på stx, som er særligt krævende i forhold til lokaler, udstyr og materialer. Det drejer sig om fagene fysik, kemi, biologi, bioteknologi, geovidenskab og musik.

Tillægget blev indført for at give de almene gymnasier et incitament til at oprette disse fag, selv om der ikke er elever nok til en hel klasse. Tillægget var udgiftsneutralt, fordi det blev finansieret inden for den eksisterende økonomiske ramme, hvormed de almene gymnasier blev overført udgiftsneutralt fra amterne til staten i 2007.

Hvert år gennemfører mere end 10.000 elever de nævnte fag på A-niveau, og de elever går på alle almene gymnasier, både store og små, i byerne og på landet. Alle gymnasier bliver således ramt af afskaffelsen, og på nogle skoler drejer det sig om mere end 2 mio. kr. om året.

Hvis man fjerner A-fagstillægget, kan det ikke undgå at gå udover prioriteringen af de naturvidenskabelige fag. Det vil betyde færre af de naturvidenskabelige studenter, som der er hårdt brug for i samfundet, og det vil vi gerne advare kraftigt imod.

Regeringens forslag om at afskaffe A-fagstillægget har til formål at understøtte en harmonisering af taksterne mellem stx og hhx. Det underkender dog helt det forhold, at fagrækken på de to gymnasiale uddannelser er forskellig, og at de konkrete fag kun indgår i centralt fastsatte studieretninger på stx og ikke på hhx. Med fagene følger større udgifter til lokaler, udstyr og materialer, og de kræver også flere timer (pga. øvelsesmoduler med færre elever). Regeringens forslag tager altså slet ikke højde for skolernes reelle omkostninger ved at udbyde forskellige fag.

Vi mener derfor, at man med afskaffelsen af A-fagstillægget er gået alt for langt i et forsøg på at harmonisere noget, der er forskelligt og reelt ikke kan harmoniseres.

De gymnasier, der har brug for penge, får ikke nok

Regeringen ønsker med sit forslag også at give et stort økonomisk løft til gymnasier og erhvervsskoler i yderområder og landdistrikter. Derfor skal der indføres et nyt og forhøjet udkantstilskud på 3,8 mio. kr. pr. skole, som gives til alle almene gymnasier og erhvervsskoler, der ligger i en land- eller oplandskommune.

Men som det fremgår af Børne- og Undervisningsministeriets [notat om samlede konsekvenser på institutionsniveau](#), står ni af de 31 eksisterende udkantsgymnasier med stx til at miste flere penge, end de får med den nye reform. På de ni skoler overstiger de besparelser, der ligger i afskaffelsen af A-fagstillægget og andre faglige særtilskud, nemlig forhøjelsen af deres udkantstilskud.

Dertil kommer, at yderligere 10 af de 31 udkantsgymnasier står til at få et ekstra beløb, der er så lavt, at det svarer til mindre end undervisningstaksten for blot fem ekstra elever på skolen.

Der er således på ingen måde givet et stort økonomisk løft til udkantsgymnasierne og ej heller en økonomisk stabilitet, der bidrager til, at der også i fremtiden vil være ungdomsuddannelser i tyndtbefolkede områder. Tværtimod.

Vi vil desuden gerne påpege, at det forhold, at gymnasier i yderområderne udfordres af små ungdomsårgange, ikke løses med penge alene. Bæredygtige gymnasier handler nemlig både om økonomisk og faglig bæredygtighed: Jo færre elever, der er, jo færre studieretninger og valgfag bliver der oprettet, og det går ud over det sociale og det faglige miljø på uddannelserne for både elever og lærere. Hvis det er en politisk prioritet at hjælpe gymnasier i tyndtbefolkede områder, er det derfor fortsat nødvendigt at ændre den eksisterende elevfordelingsmodel.

Vi vil gerne opfordre til, at der laves en mere grundig analyse af økonomien på gymnasierne og omkostningerne på de forskellige gymnasiale uddannelser forud for en omlægning af taxameter- og tilskudssystemet. En omlægning, som vi mener skal have til formål at sikre økonomisk stabilitet og forudsigelighed og en fornuftig sammenhæng mellem omkostninger og taxametertilskud.

Vi ønsker med et foretræde at uddybe ovenstående for Børne- og Undervisningsudvalget.

Med venlig hilsen

Maja Bødtcher-Hansen, formand for Danske Gymnasier

Joachim Stærk Ekstrand Federspiel, formand for Danske Gymnasieelevers Sammenslutning

Tomas Kepler, formand for Gymnasieskolernes Lærereforening

Stig Wall, formand for Gymnasiernes Bestyrelsesforening